

14. aastakäit.

Üksik number 10 kop.

Fr. H. Kreuzwaldi oig.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

Meie Mats

1915

Tellimise hind kättesaamisel aastast 4 r. 50 L,
6 kuu eest 2 r. 30 L., 3 kuu eest 1 r. 20 L. Toime-
tusest ise ära viies: aastast 3 r. 50 L., 6 kuu eest
1 r. 80 L., 3 kuu eest 90 L. Ilmub iga laupäeval.

Toimetuse ja talituse:

Tallinnas, Harju ja Riikliti nuike nurgal nr. 46/15,
„Leaduse“ raamatukaupluses. Telefon № 740.

Adress: Wene teele 118- kuni ka raba kirjadele: r. Ревель.
Журналъ „Мейе Матсь“.

Nr. 46.

Laupäeval, 4. (17.) juulil 1915.

Nr. 46.

Prantsuse kaitselraamis wabadel tundidel. Soldatid mängivad kaarta.

Uus sifeminister würst N. B. Sttsherbatow.

Wälgu-Will.

Zutustus Amerika ärieluſt.
B. Reinholdi järele D. T. r. u.

„Herra Dwsca!“
„Mis soowite, herra?“
„Jaamaagent laſeb teid paluda: keegi on telefoni juures, kes teiega rääkida ſoowib.“
„Arwan, ſee on Barrit, meie kohalik agent. Tal on ikka wiimafel filmapilgul ſarnafeid ſoowifi.“
„Ma ei tea ſeda, herra. Uga tal on rutt, nagu jaama-agent ütles. Teid oodatakse.“

Ametnik lahkus kiireſte heledaſte walgustatud erawa-guniſt, mis Smithi ekspresſkompanii kumul St. Pauliſe rongiga ühes ſõitis, ja pani ufke hoolikalt enefe järele kiini, ſeft tal oli peale teiſte wäärtasjade, mis ſelſi kätte põhjälääſi ſaamifeks uſaldatud, üſti jada kangi hõbedat wagunis — igatiſ tuhat dollarit, Minneſotaſe wiimifeks. Need ſeiſid raſkes, waguni pöranda külge kruwitud raudſes patent-lutuga rahatapis, ja Dwscaat kandis wõtit keha ümber ſeotud nahkrihma wäikſes taſkufes.

Ülewal jaamas oodati ſeda kannatamataſt, ſeft harilik ooteaeg, wiis minutit, oli juba peaaegu möödas.

Dwscaat ſeadis mõlemad kuuldetorud paigale ja andis märki, et ta walnis on.

See oli mr. Barriti, ekspresſifelſti agendi tutlaw hää, kelle töötuba telefoni läbi jaamaga ühendatud oli.

„Teie teate,“ algas Barrit, „meil on hõbedatangid wagunis. Saadan teile ſellepärast täna ühe ſelſiliſe, herra Billoti. Ilnub kirjaga minu käeſt teie juurde. Peab teeniſtuſt õppima ja hoolega tähele panema — on peale ſelle herra Smithi kaitſelune — käige temaga häſti ümber.“

Dwscaat pomifes midagi umbuſalduſeſt ja eſtkoſtmifefſt habemesſe, pööras ſuutubaka paremaſt põſeſt pahemasſe ja ſiilitas pruuni leeme pitas wibus üle töötawa telegrafifſti pea toa teiſe nurka; ſiis andis ta tawaliku aruſaamiſe märgi ja läts pahas tujus waguniſe tagaſi. Kuid teel ei wõinud ta jätta, oma pahameelt hea klaaſitäie „bofer-bitteriga“ alla uhtuda. Puhafſt whiſit ei joonud Dwscaat millalgi.

Kohaliku agendi ettewaatuſe määrufed ei olnud mitte üſna põhjendamataſd. Wiimafel kuuldel oli õffifſte rongibega

üheskäiwates ſelſi wagunites, milles wäärtasju olewat teati, mitmeſugufid rööwimiſi ette wõtta katſutud; tord olid need üffifid hulguſed, tord terwed ſalgad, kes awalikult wõti ſalaja, wägiwalla wõi kawaluſega oma kurtööliſka plaaniſi täide ſaatiſid, ja peale tordafadetud teo niifama ruttu, nagu nad tulnud, walnis hoitud, ſamuti rööwitud hobuſte ſelſas jäädawalt ſifemaale kaduſid. Dwscaatle ſai ſee ka aegapidi ſelgeſ, ja lepitawam meeoleolu aſtus pahameele aſemele. Trepi peal ootas ſeda noormees, kes terge kätöhwri aſtmete peale pannud oli ja ametniku tulekul ſõbralikult teretades, ennafſt kui mr. Billoti eſitas.

Dwscaat oli kui imbermuudetud.

„Well, mr. Billot“, ütles ta lahte näoga, „ma tean juba. Röömufſtan, mr. Billot, arwan, et headeks ſõpradeks ſaame.“

Dwscaat oli wahpeal ufke lahti teinud, ja mõlemad aſtuſid ekspresſ-waguniſe, milles mõnus ſoojus walitſes.

Tulija andis oma ifſikutunnifſtuſe ära. See oli herra Barriti poolt ifſtikult kirjutatud.

Dwscaat waatas ta pealiſkaubſelt läbi.

„All right!“ ütles ta ſiis, kirja taſku pannes. „Ras olete ka toidukraami ligi wõtnud? St. Paulini on palju maad. Ülepea — rummi ja wett klaaſi grogi tarwis antakſe ſelſi poolt. Meie joome ſelle Beulah Junctioniſ ära, arwan, nii umbes kella kaheteiſkümmne ümber, kui maſiniſt meie reh-nungifſt kriipſu läbi ei tõmba.“

Sellewahel hakkas rong pikkamiſi liikuma. Dwscaat näitas oma abilifele waguni ſifemiſt ſifefeadet, raamatuid ja agentide nimekirju ja laſkis ſeda kergemaid, ärikäigufſ tar-wilikka ſifefekirjutuſi teha. Billot oli oſaw ja hea tahtmiſega. Kes juba tord ſunnitud olnud edaſtormawas raudteerongis kirjutama, ſee wõib umbklaudſelt ſeda ifelaadiliſt tegewuſt niifugufes ſõitwas büroos enefele ette kujutada; kirjutamine lähed dieti alles harjutamiſe järele torda, kui keha ſelle iga-wefe rappumiſega harjunud on. Selleſt ja oma tegewuſe harjumatuſeſt ſai Billot illatama kerguſega üle, ja Dwscaat wõis ſellepärast pea oma eri-rahaasjade tallale aſuda.

See pööras läänepoolſes ſiſis maa ſiſe, Wiſkonſini kiltmaafſt riſti läbi. Ruttu möödawilſkawatad tulufefed ſaatiſid terwituſi maad mööda laialtipillatud iftandufteſt ja paljudelſt ümbruskonna jõgede ja mäejärwede ääres aſuwateſt ſaewefkifefſt. Siis muutus pilt; ei midagi muud, kui tiſhi rohtlaan, kus poolelti põlenud rohu ſees näljafse hundi läiki-waid filmi äratundwat arwati; ſiis jälle läts tee metsahiig-late harwendatud ridadeſt läbi, kus luuraja ilwefe ja mets-kaſi ihaldaw pill ööpimedufes läikis, kuni ta wiimafſ kün-lifefſe „Sinifte mägede“ maafſtiku jõudis, kõige kõrgemasſe Wiſkonſini kõrguſtiku, et ſiit „ſuure wete ifa“, Miſſifſippi orgu alla rutata.

Reiſifjate juures tulid peagi õoffiſe ſõidu möödapääſematad kaasnähtufed ilmifſis. Zutuajamine ſeiſis; aigutades najataſid teiſe klaſſi reiſifjad (meie kolmanda klaſſi ſarnane) kõwade ifteplatſide madala ſeljatoe najale, aſjata hõlplamat ſeiſu-korda ofſides, ühed wõitiſid oma wäſimufſt rahutult ſiia ja ſinna jookſtes, tubakat mäludes ja ſiilitades; teiſed läſid ſuitſeta-miſe waguniſe, et terwe ſalga reiſifjate kerjusmoofekantide ja whiſki järele lõhnawate gentlemenide ſeas oma kümne-ſendiliſt figarit popſutada. Kellel magamiſewaguni ſõidu-pilet oli, lamas muidugi ammugi pehmetes patjades.

Oli keſköö. Rong weeres punktiſealſelt, kaugele kuul-dawalt üle ſuure Miſſifſippi iflla uiles Beulah Junctioni poole, kus wedur wett wõtma pidi. Seal oli ka poſti ja wäärt-afjade ümberſeadmine teiſe rongi, ja üks Smithi ekspresſ-ſelſi kohalik ametnik ootas juba ſifefõitwat rongi.

„Ma uſun, ſaatan on teid wõtnud, mr. Dwscaat,“ hüüdis ta, ruttu waguni uſt lahti kiſkudes, milles gaafwalguſ pool-pimedufefſ ſumbutatud oli; „ſiin on Beulah Junction ja mitte magamiſewagun! Kus on ifhekid pakimeifſtrile?“

Uga ükſti käſi ei liigutanud ennafſt, ja ametnikufſ tõi-ſis tume aindus elule. Mis oli ſiin ſündinud? Kiireſte aſtus ta gaafilambi juurde ja keeras tule lahti. Lõkendam walguſ näitas koledat pilti.

Seal päranit lahtitehtud rahafapi ees rippus eſt õige-mine lamas Dwscaat, käd ja jalad kinni ſeotud; juus oli tal paks rätk; filmad koobafteſt wälja tunginud; wagunis oli

lõige suurem korratud, werejälged ja ägeda wõitluse märgid. Ei olnud lahtlufst, fii oli wägiwallatarwitamine, rööwimine lorida faadetud.

Ametnik wõttis punni Dwscati fuuft ära ja wabastas tema kõiükuteft. Halastamata oli temaga ümber käidud. Semal oli küll ainult kerge lõitehaaw käerandmes, kuid ta ei wõinud temale ette pandud küfimiste peale ühtegi wastufst anda, ja ta wiidi efialgu jaama-agenturi. Siis juhiti efspreffswagun kõrwalife roopa peale, kus kassa ja wäärt-paberid kindla hoiu alla wõeti. Ühe waguni wõrra kergem tormas rong lääne poole edafst.

Mis oli teha. Dwscat oli palawifus ja rääkis ainult fegafeid afju, ja üffitus jaamas ei olnud ruumi ega abinõufi tarwilifuks rawifemifeks. Üühifefe nõupidamife järele faadeti ta ja tema warandus natufefe aja pärast läbifõitwa õõrongiga Chicagofse, kus ta ühe magamifewaguni kambrikeses rahu ja wiimats ka nii wäga tarwiliku une leidis. — Wõodus oli ennaft, nagu paljudel kordadel, ife aitanud.

Teifel hommitul feifis meie Dwscat felfti prefidendi, Mr. Smithi kirjutufetoas; ta pidi juhtumife kohta feletufst andma.

„Teie peate meile feiget wiina fiffe walama, herra Dwscat!“ efxameneeris Smith ife, kelle juures üks wäike, nähtawaste ofawõtmata pealt kuulaw herra iftus. „Mii fiis teie ütlefite meile, et fee felfifiline, keda te Billotiks nimetate, äkifelft, kui teie lahtife rahalapi ees iftusite, laetud rewolwri teie pea poole pööranud. Mis tegite teie, herra Dwscat, et ennaft kaitfeda?“

„Mis ma tein? Midagi ei teinud ma; ma ei wõinud hirmu pärast liigetki liigutada.“

„So, fo! Aga teie teadfite, et fee teie kätte ufaldatud wõõras warandus oli. Teie ei teinud kaitfeti?“

Dwscat ajas ennaft fitegfs; fee oli wiimane autunne, mis temas üles ärtas.

„Mu herrad! Ma wõifin ainult furma ja waitimife wahel walida; kui ma wiimase walifin, fiis ei olnud fee wiftiste argtufe märk. Ma olen perekonnaifa.“

„Sellegipäraft oleffite wõitlema pidanud, ifegi fiis, kui elu ohwriks oleffite toonud.“

„Üsna ilma wõitlufeta ei olnud ka mitte, — näete fiin“

— Dwscat näitas oma lõitehaawa käewarrel. „Kallalefippumine tuli nii äkki, nii ootamata; Billotil oli herra Barriti enefe käft foowituskiri.“

„Teie olite feega kindlal arwamifel, et üks ametnik teie ees on?“ küffis president edafst.

„Ja. Billot andis mulle felle kohalikku agendi oma käega kirjutanud kirja.“

„Aga fee kiri on wõlffitud, herra Barrit ei ole feda mitte kirjutanud.“

„Aga telefon, telefon!“ kaitfes Dwscat ennaft kangekaelfelft.

„Herra Barrit ei tõenda niifamati ka, et ta teiega fel ajal rääkinud olefs.“

Dwscat muutis nääkarwa. „Ma ei tea mitte, minu herrad, kas fee herra Barrit oli, aga tema hääl oli fee küll täieste.“

„Lubage,“ küffis nüüd wõõras, „miffugufe traadiga rääkifite teie jaamaagenturis?“

„Nummer 511.“

„Kui aga herra Barrit teiega rääkinud ei ole, kuidas tahate feda feletada?“ küffis ta terawalt. „Mr. Barrit on nummer 1066 ühendatud; mõlemaid tracitiffi ei ole telegrafagenturis nimetatud tunnil rääkimife ks ühendatud.“

„Ääte ka nüüd weel felle juurde, herra Dwscat?“

„Ma tõendan feda,“ ütles Dwscat kindlalt. „Telegrafiffi wõib feda tunnistada.“

„Ja edafst, mis tegi teie arwataw abilifite?“ küffis nüüd herra Smith.

„Ta wiftas mulle nähtawaste walmi shoitud filmufe kaela ümber ja kiftus mind maha. Silmapilg oli ma kinni feotud nagu loom ja fuu kinni topitud, et i mul kifendamifimu kadus. God damn! Ma olin meelesh eitmifel, kui ma feda paberites ja metallis foriwat kuulfin, feft ta oli mind nii kapi jalgade külge fõibunud, et minu feft, tema poole oli. Siis kuulfin ma, et ta fiffepakkimifega ame fts — nüüd täit-fis ta ligi wõtetud kohwrit; — fiis kui wõ ig wastu mäge tafemine fõitma pidi — ma ufun, fee oli kofe weelahkne

fstuwad: Johannes Keila, Saaremaalt, haige, ja Peeter Aleksejew, Narwaft, käeft haawat. Seifawad: Georg Sahwanainen, Soomeft, pea lõigatud, ja Jaan Siiber, Ratwere kr. käeft haaw. ja uueste tegew. fõjawäes.

taga Sinistes mägedes, kuulfin ma, kuidas ta ettewaatlikult ufse lahti tegi ja felle enefe järele jälle kinni tõmbas. Nüüd oli lõik ofas.“

„Olite feda meest kufagil enne näinud?“ uuris wõõras edafst.

„Ei.“

„Aga teie tunnelfite ta jälle ära?“

„Ja, efximata. Ta oli fuur, kõhn mees; ma ei unusta mitte ifelaadilikku wurrude lõiget, nagu feda prantslased fiin kannawad. Ra kõneles ta nii ifääralikult läbi nina.“

Wäike mees wahetas Smithiga arufamife pilgu. Siis wõttis ta punase kirjatasu palitutasufst ja lehitfes selles ofides.

„Dn fee?“ küffis ta äkki ametnikult, kuna ta fellel wäikeft päewapilti üsna filmade ees hoidis ja felle mõju tema näol terawaste tähele pani. Dwscati näofst kais nagu wäl-gatus üle; ta waatles keeletult pilti ja fiis wäikeft meest, kes nii wõidurõõmsalt tema ees feifis; aegamööda läkfid tema nuktad näojooned lahkemaks.

„Dn fee wõimalik, herra? Jah, fee ta on; feesama terawa lõitega nina, peenifefelt keeratud wurrud, tihebada filmatulumud ja wälkuwad filmad nende all. Ja teie tunnete feda lurfufst, herra! Teie olete tulnud wana onu Dwscati head nime jälle jalale feadma, wana Dwscati nime, kes juba nelikümne aastat Chicago ja põhjalääfi wahet fõidab.“

Dwscat hallas wõõra käeft kinni ja waatas paluwalt tema ofsa, nagu ripufst tema faatus felle huultelt ära.

„Rahufstage ennaft, herra,“ kaitfes wäike mees wastu, „ma ufun felegefte nägewat. Aga iga enneaegne eht mdtlemata tegu wõiks afjale ainult kahju tuua.“

„Ja kuna ta pikkade fammudega toas edafst-tagafst kais, pomifes ta enefe ette: „See on tõefte nii; meie faame felle afja jälgile.“

Siis pööras ta äkki prefidendi poole ja fõfiftas fellele mõne sõna kõrwa. See nitufas nõus olles pead.

„Tulge,“ ütles ta fiis Dwscatile, kes põnewalt afja lõppu ootas, „teie peate mind faatma; ma ufun, meie oleme jälgedel.“

Nüüd fammus ta eel, mitmeteft uuliffateft läbi, kuna tema pilgud alatafa majade katufte peale pöördub olid, nagu ofifs ta mõnda riket telegrafitratufte juureft. Wõnikord jäi ta feisma; wiimats peatas ta wiie-

Mihkel Wainu, Wana Wändra w. 7. weebr. L. all wõitluses sahlastega jalast haawatud. Soomes, Tamerforfi Nr. 3 haigemajas. Sahlastaja õde on soomlane.

fordse, üle teiste ulatava maja ees ja läks sisse; uksehoidjaga wahetas ta ruttu mõned sõnad; Dwscat nägi kudas ta sellele kuldraha pihku pistis, ja nüüd tormas mees treppidest üles, suurte sammudega mitmest astmest korraga üle astudes.

Dwscat jõudis juure waewaga järele. Mõndi itka kõrgemale kuni katuse alla. Wiimaks — siin näis eesmärt olevat. Ettevaatlikult awas wäike mees ühe paremale ja pahemale poole wiivatest udest üheainsa tõmbega. Wälgukirjusel wõttis ta parema käega kübara peast ja pistis ettevaatlikult läbi ukse, kuna ta pahema käega laetud rewolvori järgneba lafi. Aga midagi ei liigutanud ennast. Nüüd astus ta läbi awatud ukse kambriisse. „God damn! Peja on tühi!“ hüüdis ta, kiiret pilku katuseakna läbi ülewelt walgustatud kambriisse heites. „Aha, siit on ta üle katuste läinud, see linn! Noh, minu käest ta ei pääse; aga filmitseme ometi töötuba natuke lähemalt.“

Wäikse mehe filmad hiilgasid heleda laitega. Ettevaatlikult katsus ta kambri seinu siit ja sealt, nagu otsiks ta midagi. Oli ta jeda leidnud? Altki tõmbas ta seinapealt tapeedi ära ja tegi tumedat häält, rõõmukisa, nagu indianlane, kes waenlase jälgi tunneb.

„Waadake siia, Dwscat, waadake!“ hüüdis ta; sealjuures lõikas ta taskunoaga tapeedi diges joones kuni põrandani katki, kust must, gummiga ümbermähitud traat nähtawale tuli, mis joont mõõda pörandi ja seinakatte wahel edasi läks, kuni seinakapi juures olewa klapiiga laua juurde. Dwscat tõstis klapi üles: tema ees seisis täielik taugeleeräätimise-apparat, Welli sisseem.

Dwscat wäriks rõõmu ja ärewuse pärast.

„Kas teate nüüd, kes see wale-Barrit oli, kes teiega rääkis?“ küsis salapolitseinik, sest tema ta oli, kes asja uurimise oma kätte oli wõtnud. „See tuleb sellest, et traadid üle katuste pandakse. Kelm on ennast üsna torrapäraliselt wahela lihanud, iegi maa-telefoniwärgiga. Kas näete, siit läheb traat weewärki. Itka samajugune toimetuse-

wiis! Seda mõtlefin ma lohe. Noh, oota, Wälgu-Will, küll ma sul supi soolaseks teen.“

Dwscalest oli telefoniwõrk, mis üle katuse jooksis, ühest kohast katki lõigatud ja traat sealt katusekambriisse juhitud. Seega oli wõimalik ennaft oma tahtmise järele wahela lihada ja mõlemale poole rääkida, ilma et kumbagil ametlikult üksteisega ühendatud sellesst aimugi oleks olnud.

Wälgu-Will oli tuntud kurjategija, sündinud prantslane, kes waremalt kanaliseletsis ametis olnud, siis ka telegrafiteenistust õppinud ja nüüd eriliselt telegrafipettusi tegi. Salapolitseinikul olid pea kõik paelad käes, et filmust oma ohwri üle kinni tõmmata.

Kahelja päewa pärast luges Dwscat „New-York Heraldist“: „Eila wõttis salapolitseinik Mac Donald, Pinfertoni agenturist, ühe julge kelmi kinni, kes ekspres-seltside rõõwimist oma eriliseks ametiks oli teinud. Tema on warjunime „Wälgu-Willi“ all tuntud rõõwel, kes Smithi ekspres-siwaguni mõne päewa eest mitme tuhande dollari wõbra tergemaks tegi. Suur osa sularaha ja wäärt-paberid on üles leitud.“

Dwscat hingas tergendatult, kui ta seda lugenud. Siis wõttis ta rõõmu pärast kahelordse lonksu boter-bitterit. Järgmiljel õõl magas ta wäga hästi.

Ristipoeg.

Prantsuse keelest.

„Kallim, wiimaks ometi! Ma põlen karsitusest, sind oodates. Tõid päewapildi kaasa?“ hüüdis Sessil Lambo oma sõbrannale Helene Wermelile wastu jootstes.

„Tõin, aga mis sinuga on? Sinu pöbraseft kirjast ei saanud ma mitte midagi aru. Misjuguseft salabuseft ja seal kirjutad? Sa warjad midagi oma mehe eest, Sessil?“

„Jah,“ õhtas kurwalt Sessil.

Helene waatas lohtudes tema otsa ja küsis aralt:

„Kas ja tõdeste doktor Lambost juba ära tüdinenud oled?“

„Oh ei! Ma jumalban oma meest. Ta on ebaharilikult mehine ja hea mees. Kudas ta ennaftalgawalt hospidalis talitab! Kwi ta pisut noorem oleks, ja wõid kindel olla, ta oleks ammu juba sõjawäljale putkanud.“

„Sõjawäljale putkanud?“ kordas Helene imestades. Ta põlnud harjunud oma sõbrannalt niisuguseid labaseid ütelsi kuulma, ja see pani ta lohtutama.

Sessil seletas tema arusaamatust nähes, naerdes:

„See on meie sõjameeste keel. Ah, misjugune nõidum, taewalid keel! Dota, kuule jeda . . .“

Ta wõttis laua pealt tindipliatsiga kirjutatud kirja ja luges:

„Tänu kingituse eest, risttiema, ma olin pesu üle wäga rõõmus. Palja ihu peal mundrit kanda ei ole just wäga lõbus: tuul aina wuhiseb teise all. Teie joia keerasime kolmekesi kinni: mina ja kaks habemikku. Tublid poisid! Waat, risttiema, ma ütlen, kus alles poisid, mitte kuraditti ei karda. Julgeste tormame edasi, kordagi ei põnna. Rabi-taelasi-hõhhi*) oleme mitu korda jagenud, nii et higipullid pealaest wälja käiwad.“

„Waimustaw, eks ju?“ hüüdis Sessil waimustatult.

„See on midagi romantikalist juba!“

„Mitte midagi ei mõista ma. Kes jelle kirja sulle kirjutas?“

„Wittor Shawaten, alamohwitser, minu ristipoeg. Tore pois.“

„Sinu ristipoeg?!“

„Ah, ja ei tea ju!“ . . . Ibi Sessil kaja kofku. „Noh, waata. Meie mehiste, wahwate kaitstjate seas on palju niisugusid, kellel kedagi enam maa peal ei ole — ei jugu-lafi, ei sõpru. Ei ole kedagit, kes nende eest hoolitsetaks, neile terwitusi saadaks. Kwi hirmus, eks ju? Kwi kurb on

*) Wõh — Saksa soldati sõlmunnt.

neil, waejefestel, lihtjalt waadatagi, kudas wahtmeister teistele kingitufi ja kirjasi wälja jagab, nendel aga ilmaški kellegi käest midagi loota pole! . . . Roh, neile jaadawad siis need inimefed, kes otjufeks on teinud mahajäetuid röömüstada. Poltus seatafse niisuguste waejefestel adrešid kofku ja jaadetafse naisterahwastele, kellel aega on ja . . . sooja südant. Iga naisterahwas wõtab oma peale ühe niisugusest waejefestel kangelastest ja saab tema ristipojale. Ta kirjutab ristipojale lahteid kirjasi, julgustab teda, jaadab temale tarwilikka asju, ta maiusi. Minul on ka niisugune ristipoeq — Wiktor Šhawaten."

"See on wäga, wäga armas lugu!" ütles Helene kiigutult, "kuid ma ei saa fiiski aru, mis siin tarwis on mehe eest warjata?"

"Waata milles asi seisab," wastas Sessil rahutult, "mul juhtus niisugune ristipoeq, kes natule eba-harilik on: tema ei löö millegi eest rišti ette."

"Oh, Sessil! . . ."

"Oh, see Wiktor! Ta on kangelane! Nagu Iowi wõitles ta Nanši juures ja Argonnides. Ma ei wõinud ega tahtnud midugi oma waimustust tema wahwuse üle warjata. Ma ütlesin enefele: digus nduab, et niisugune mehifus taju-mata ei jääts. Wahwa mees peab teadma, et tema kangelafeteod röömu sünnitawad. Mõistad, ma tahtsin teda uutele kangelafetegudele waimustada, ei walunud lauseid ja ei olnud sõnabega kõiši. Ma kirjutasin, et dnnekit olen, et mul niisugune ristipoeq on, et ta — Prantsufemaa ehtets ja kuulufjeks on, et ma teda armastan ja weel rohkem armastama jaan, kui ta ühtlugu nii wahwalt bošhifi kolgib . . . Ühe sõnaga, kirjutasin palju . . ."

"Nii, nii", aitas Helene mõttes järele.

"Kahtlemata kirjutasin ma palju niisugust, mis waja poleks olnud, panin liiga palju sütitawat palawust oma kirjadesse, ma olin kõigest hingest tema poolt", katkus Sessil ennast wabandada.

"Kes see Wiktor ije on?"

"Ma ei ole teda ilmaški näinud. Ta on — tark pois, selles wõid kindel olla. Tähepänemifewäärilifi kirjasi kirjutas. Wanufe poolest on ta alles poisike, terwet kümme aastat minust noorem: kõigest 22-aastane. Röömus, naljakas ja imejulge. See on peaaegu kõik, mis ma temast tean. Meie kirjawahetus läks efiotja üsna libedaste, kuid wimastest kirjadest hakkas "midagi" wälja paistma, midagi niisugust armastufe taolist, et weel kats kirja ja — Wiktor mind meeletult armastama hakkab."

"Sa jumalufel!" lahutas Helene käsa.

"Pole midagi parata, sest lõppude lõpuks, see pois on itta tuumawereline prantslane. Wõimalik, et ma ije fiin natule süüdlane olen, sõnu ei kaalunud, aga teda ma süüdistada ei wõi."

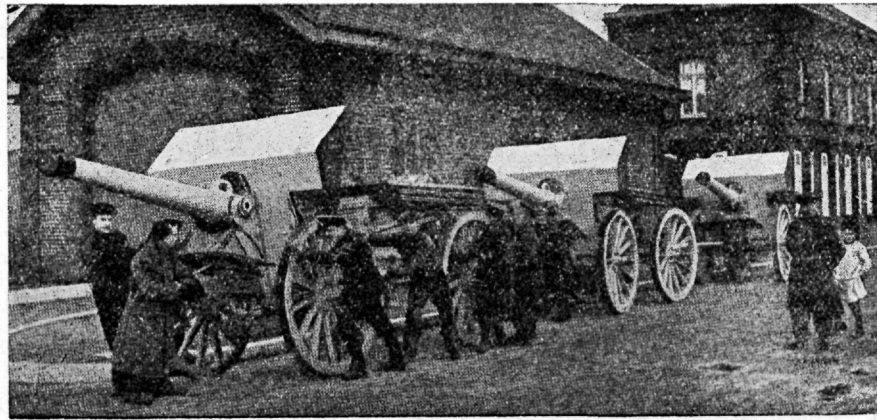
"Ja mis nüüd?"

"Siin ongi mul sinu abi waja. Ma kirjutasin Wiktorile wäga tagasihoidliku kirja, et tema tuumust natule jahutada. Pois palus mind oma päewapilti saata, kirjutas, et ma wiif wäga ilus olen, et mu päewapilt temale dnne peab tooma, et ta teda pües tahab kanda, ja muud niisugusid rumalufi. Sa saab aru, et ma seda löbu temale ei wõi walmistada. Ta teab minu adrešfi ja peale sõda ei annaks ta mulle naljalt enam rahu."

"Ja ja tahad minu päewapildi oma asemel saata?"

"Sa oled dieti mõistnud, mu armas. Sa oled minust wanem, ja peaaši, oled leif ja ei tarwitse kellegile aru anda."

"Ma olen leif, ja peaaši, ei ole noor ega ilus. Ira wahlele räägi, ma ei häbene ja olen rahulik. Roh, mis siis, jaada minu päewapilti oma ristipojale. Loodan, et ta seda waadates oma unistufed unustab."

Inglismaalt üle mere Prantsusmaale toodud Englise suurtükid.

Ütfinda jäädes istus Sessil lambo laua taha, kuid jelle asemel, et Helene päewapilti ümbritusje pista, waatas ta seda laua ja jofistas taja: "Waene Wiktor, misugune pettumus sulle!"

Siis wõttis ta oma päewapildi, waatas seda dnnekitu naeratusjega. Käfi wärijes tal pišut. . . Siis, korraga otjustades, pistis Sessil oma päewapildi kirjaümbritusje ja pani kirja kinni.

"Lõppude lõpuks wõitleb pois itkagi Prantsufemaa eest," ümijes ta, "ja alatu oleks teda petta."

Warsfawi ärawõtmine 120 aasta eest.

Wimaste Poola kuningate dnnetu politika oli asja nii kaugele wõinud, et suurem osa Poola maakondadest Saksa (teutonide) walitfufe alla langes ja see pani kõik abindud jelleks käima, et poolakaid sakstada ja ei mingil tingimisel enam uut Poola kuningriiki tõusta lasta. Minult üks osa Poola rahwast jäi Wene riigiga ühendufesje ja ühes sellega liideti ka Poola kuningriigi pealinn — Warsfaw — 1794. aastal Wenemaa külge. Warsfawi langemifst hõlbus-tas sel ajal juureste Poola mäsajate juhi Kofstjuskta wangi langemine wenelaste kätte. Kui Warsfawi elanikud tema wangi jattumifst kuulfid, oli nende meel wäga nukker. Ühed tahtfid wenelaste kallale tungida ja teda nende käest wälja raiuda, teifed kõik Warsfawis wangis olewaid wenelasi — 2000 meest — maha tappa. Rahwa ndufogu oli sunnitud fiin waigistawalt wahlele astuma. Ta andis üles-lutse wälja, et "aus ega digus ei ole sõjarištadeta wan-gibele kätte maksta," et nende saatufe wastu "ofawdmifst peab tundma," et "poolakate kättemaksmine mitte jalakuri ei wõi olla, waid aus."

Kofstjuskta asemel nimetas rahwa ndufogu ülemjuhatajats Wawršhetski, auša ja otjetoheje mehe, kuid sõja asjus oli ta wilumata ja ei ofanud midagi suuremat ette wõtta. Siis jaatis rahwa ndufogu Wene mäe juurde läbirääkijab, kes Kofstjuskta wabastamifse eest kõik Wene wangifit tagafi pattufid. Kuid Wene kindral Ferjen seda wahetamif ette-panelut wastu ei wõtnud ja Suworow rühkis oma wägebega Warsfawile ligemale.

Siis hakkas ndufogu Warsfawi alewit ja wõtit, Praa-gat, kindlustama, kaewati uusi kraawifit, ehitati maa-alufeid kasarmuid ja ujurwaid batareifit, pandi linna miilitfawägi sõjarištta ja asutati uued polgud. Kuid ndufogul polnud küllalbasel arwul wilunud ametnikka ja, teifets, ka aega enam. Wawršhetski ije Warsfawi kaitsemifst suurt ei loot-nud ja ka julgemad ohwitserid, kes nägid, et enam pääse-

— Kõla tänavatesse ja teede äärde on Poolamaal viisiks jumalakujusi seada. Wene wäejalik teeb sealt mööda minnes ristitähje ette.

niise lootust polnud, tahtsid ainult veel aega surra, sõjariistad käes. Kui siis Suworow 4. novembril Praaga peale tormijooksu lasi ette võtta, selgus kohe, et selle kindlustused puudulikus on; suur osa kaitsekraavidest oli kaewamata, batareid üles seadmata j. n. e.

Seejuugustel oludel ei olnud Suworowil oma 30.000 mehe ja 86 suurtükiga kuigi raske Praaga kaitsemüüri ära võtta. Peale tormijooksu algas kuulius „Praaga weresaua“ kõige kurwem ja kahetsemisewäärt wahejuhtumine Wene-Poola läbiläimise ajalooos.

Kust me ta pehmenawatuid põhjusti ei otsiks — kas Kotslawitza lahingust, kus poolakad ühelegi armu ei andnud, waid kõik jurnuts lüüdi ja jurnutehad paljaks rõõwifid, wõi wenelaste püüdes oma sõjariistuta seltsimeeste eest, kes Warsjawiis „püha mäsju“ päewal hukka said, kätte matsta, wõi lõpuks Wene sõjawäe kokkuseadest, „kuhu kõige halwemaid hulguiseid kuritegude eest ja seltskonna jätiiseid püüti ära anda.“ — me ei wõi hukka mõistmata jätta seda mõtet tapmist, kus Poola sõjamehed, kes sõjariistad maha pannud, maha notiti ja kümmed tuhanded rahulikud elanikud, naised ja lapsed surma leidsid.

Viiga hilja peatas Suworow oma soldatite ägedust Praagas, kuid tõeks peab siiski tunnistama, et ta Warsjawi allaandmisel karm ei olnud ja meelega waljust ei tarwitunud. Kuigi talle Peterburist ette kirjutati, ärawõidetud maakoondas „kõwa walitsust“ sisse seada, sõjakulu nõuda, peamehi wangi võtta j. n. e. ei leidnud see Suwo-

rowis wastukõla, waid ta arwas „mõistlikku armuheitmist“ paremaks. Ja kui kuningas Stanislaw-August kaebas, et kajakad rahulikkude elanikkude kallal wägivalda tarwitawad, wastas ta: „kui kajakad wõi teised soldatid kurja teewad, lasj kodanikud sibuda nad kinni ja saatku ülemuse juurde, wõi teatagu vähemalt ülemusele, kinnitan teile, et kuigi ma kajakaid kangelasteks nimetan, aga kui need kangelased riisuma hakawad, ma käsu annan neid tubliste läbi peksta.“ Teatawaste sai ta ka Warsjawi linna wõitkogult kuld tubatatoosi Warsjawi wäpiga — sireliga — ja pealkirjaga: „Warsjaw — oma päästjale.“

Suwitaw on weel kaiser Paul I kõne Poola kangelase Koftijustaga, talle ta peale Katarina II surma wangist wabastas, ja Ignati Pototskiga.

Kümme päewa peale troonile astumist ütles Paul troonipärija saatel Marmori paleesse ja arwaldas Koftijustale kahetsust tema saatuse üle ja oma rõõmu, et tal wõimalik on olnud kannatajat wangist wabastada. „Teie olete waba“, ütles Paul, „ma ise tahtsin teile selle trööstiva sõnumi tuua.“ Koftijusta tänas ja tähendas püüdes jutuajamises Poolamaa kurwa saatuse peale. Kui Paul wana Greeka ja Rooma langemist meelde tuletas, siis wastas Koftijusta palawalt, et Poolamaa hoopis wastupidistel tingimistel oma poliitikalise iseseiswuse kaotanud, nimelt ajajärgul, kus ta omal kõigest idust mõistlikka wabadust püüdnud sisse seada.

Kahlemata oli Koftijustal Pauli waade Poola küsimuse peale tuntud, iseäranis tema sõnad, mis ta Ignati Pototskile öelnud. „Teie olete waba“, oli Paul sel korral Pototskile öelnud, „kuid tõutage mulle, et rahule jääte. Ma olin alati Poolamaa jaotamise wastu, jeda õiglustats pidades, kuid nüüd on see juba tehtud, ja praegu ei

ole seal midagi parata. Poolamaa iseseiswuse jalale seadmisel on kolme riigi nõusolekut waja ja et nad ära wõetud osad tagasi annaksid, kuid wõimata on, et Austra ja iseäranis Preisi kuningas oma osad tagasi annaksid? Ei wõi ma ju ütsinda oma päralt olewat osa tagasi anda ja ennast sel ajal nõrgendada, kui nemad tugewamaks saawad... Ka ei wõi ma ütsinda neile sõda kuulutada, et neid selleks fundida? ... Minu riigile on libedaste rahu waja.“

„B. Pan.

Cesti sõjameeste kirjad.

Jooksupraamis, 15. juunil 1915.

Sinu kirja, mis 6. juunil olid kirjutatud, sain eila õõsil kätte. Meil praegu suuremat uudist ei ole, ainult harilikud wastastikku lastmised, mis lord ägedamad, lord waltjemad on. Aga üts pagana paha asi on see, et sakslased jälle lõhlewaid püstituliisi on tarwitama hakanud. Meid tunneb juba nende häälest lennu peal ära. Eila sai meie naabrivõdu mees ühe niijuguse läbi surmawalt haawatud, ehk küll haaw sealt kohalt, kust kuul sisse läinud, ise suurem asigi ei olnud, oli ta siiski surman. Ka hilisid õõsil sakslased meie wahiposti ligidale, wist mõttes soldatit kinni nabida, aga meie meeste wahwuse läbi ei läinud see

neil korda. Algas wastastikku wäite tulewahetus meie ja nende postide wahel, kuni sakslased ära põgenesid. Meil sai ainult üks mees kergeste käest haawata. Ka on nad, kuradid, wiimajal ajal ennaft ära harjutanud meie lasteaudude peale sihtima. Nad lasewad nüüd dige tihti juba meie läbi aulude kraawi sisse, nii näitufets eila: ma puhastasin parajaste oma püssi, kui äkitselt kuul läbi augu sisse tungis ja umbes paari sõrme kõrgusest minu pea kohal posti riivates mulla sisse tungis, kuna aga teine meie blindashti piida sisse edasitunnimise jõe puudusel peatama jäi. Ka riivas üks ühte kõrwalt blindashti meest kõrwa äärest ja jäi lõpuks teise mehe sineli sisse peatama. Nagu sellest näha, oli nende siht natuke lähite wõdetud, muidu oleks ta neid mõlemaid kas haawata wõi surmata wõinud.

Nii siis ei wõi ka enam loopaski julge olla, ainult see on meie pool veel hea, et gaasipommide meie wastu veel tarwitatud ei ole.

Muidu on elu itka harilik kraawielu, käime wahil peal, maatuulamisel ja oleme õhseti muidu igats juhtumiseks walmis, wõi käime jälle uusi kraawide laewamas, mis mulle, kui raste töõga harjumatale, mitte just wäga kerge ei ole, pealegi et maapind kõwa savi ja kruusasegu on, aga mis sinna itka parata.

Lähemate päewade sees, wõi ka eht veel homme, saame ära wahetatud, ja kuhu siis minna tuleb, ei ole veel kindlaste teada, räägitakse küll paljugi, aga ei ole teada mis dieiti see dige jutt on.

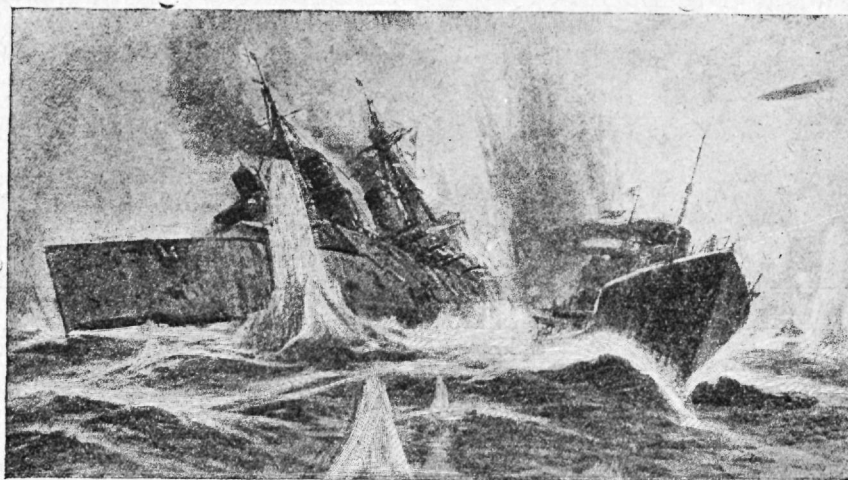
Kui edaspidi midagi humitawat ja uudist saab olema, kirjutan sulle kõhe pilemalt ja täielikult.

Terwitades Leonh. Kasit.

II.

Armas onu! Tänan paki eest, mis ma juba ammu kätte sain, aga polnud enam aega kirjutada, olime parajaste lahingus. See kord läks meil wäga hästi, lõime wana Saksa sõlati nii, et küll sai. Oh, meil läks wäga hästi: sakslased jätsid kõik maha, ta haawatud ja kraami. Pärast waatasime laewitub üle, mis Saksa juruid täis olid. Meie laotus oli koguni wäite: kolm wenelast, kolm eestlast, kolm lätlast. . . . Aga pärast jeda M. kuma all, kus sakslastega jälle karwupidi koos olime, ei läinud nii hästi. Tähtsib, saatanad, meid ümber piirata, aga meie saime digel ajal veel jalgadele tuld anda; palju lobiseda ei tohi, aga ühe suurtüki, kuradid, lõhkufid ära. Ja nüüd praegu oleme wastu Kuramaa piiri, kus meil rasteid päewi tuleb üle elada. Wist meie käsi ei käi enam nii heaste kui siiani, wõi on sõjajumal meie peale wihane. Sakste Kuramaale sissetulek tuli wäga järsku. Meie wäge oli seal wähe ees, ja sakslased mürdsid läbi suure jõuga. Eõda lähed kirjut. Wäga palju tuleb kannatada äraandjate pärast, need on juudid. Nüüd on nad kõik küll wälja saadetud, nüüd ei ja ka enam õsta midagi, ei raha eest ka. Armas onu, minu päewaraamat, pesu ja muud kraamid, mis Sakamaalt ostsin ja hoidsin, jäid kõik J. küla alla taganemise ajal. Mul lõhkufid see kord kats srapnelli nii lähedal ja pea lähedal, et õhusurumine parema kõrwa kinni löi ja ma paar nädalat midagi ei kuulnud; ka kael ja teine pool nagu oli kui kuuma weega üle walatud. . . .

Jällenagemiseni Elias Tsetser (Karula w.).

Esimene merelahing Italia ja Austria sõjalaewade wahel.

Johannes Undu, kelle pilt meie 44. sõjanumbris ilmus, on 27. mail Austria wastu wõideldes Galitsias langenud.

Sakslased igatsewad sõja lõppu.

Saksa rahwas ootab sõja lõppu. Selgemine kui ajalehte sõnumiteft, mis sihilikult wärwitud wõiwad olla, paistab see silma erakirjadest. Üks niisugune wangi langenud Saksa sõjamehe käest leitud kiri on praegu Eesti sõjamehe Eduard Liiwaki laudu meie toimetusesse jõudnud. Kiri on Shivelbeinis 14./1. mail arwatawaste Saksa sõjamehe de wõi pruudi kirjutatud ja näitab ka ühtlasi, kuidas seal pastorid wõitlasi sajakordset suurendamad:

Eila, Laewaminemise pühal, helistafid õhtul jälle "kirikutellad suurt wõitu Galitsias, 40.000 wenelast wangi wõdetud ja palju suurtükka. Meie superintendent pidas turul kõne, kõik koosolijad laulsid „Deutschland, Deutschland über alles“ ja „Heil dir im Siegerkranz“. Nüüd peab neil wenelastel ometi kord hing kinni jääma. Kui nüüd ainult Italia veel järele mõtleks ja wälja ei astuks, siis wõiks warsti rahu peale mõelda. . . ."

Kuna Saksa neiu oma soowi 40.000 wenelase wangi wõtmise peale põhjendab, siis peab ta, waenete, oodates küll wanats piigaks jääma.

Triitist ilmunud uus raamat:

Safuja

Kurbmäng tuues pildis 13. aastajajast, Ed. Bornhöhe sellel sama nimelise jutustuse ainetel A. Triitjärw. Hind 1 rub.

Jalapallimängu õpetus

piltidega. Hind 40 kop. Käsitraamat algajatele ja mängijatele. „Teaduse“ raamatukauplus Tallinnas Harju ja Riiutli uul. nurgal 46/15.

Aleksander Esop, kelle pilt meie 40. sõjanumbris ilmus, on sakslaste kätte wangi langenud.

Meie Matsi järgmine (47.) sõjanummer ilmus 11. juulil.

Jaak Kalja, Wiljandimaalt. Mõlemad haawatudja praegu tegew. sõjaväes.
Peeter Lilo, Tartumaalt. Tartumaalt. Tegew. sõjaväes.
Woldemar Pealpuu, wabat. Saapsalust. Saaw. 4. ja 3. järgu Georgi r.
August Willert, Wirumaalt. Saigemajas. Täheb sõjavät. tagasi.
Paul Krasikow, Rääpnast. Tegew. sõj. wäes telegrafist.

Ferdinand Luwikene, Raagjärwe w. Tegewas sõjaväes.
Peeter Tartu, Tallinnast. 9. now. Käest haaw. Kueste sõjaväesjal.
Anton Mällis, Tallinnast. 8. now. R. all langenud.
Mar' Gontsharsky, efr. Tall. Georgi rist ja auraba. 17. mail langenud.
Aleksander Estrang, w. alamohw. Paides. Sõjaväesjal.

Gustaw Leesmann, Saapsalu tr. Siberi kätt. Saksamaal wängis.
Ado Kunstmann, Saaremaalt. Saksamaal sõjawängis.
Karl Leppit, priitabil. Luunja w. W. all teadmata kadunud.
Jatob Tiitso, Rattwere tr. 25. weebr. lahing. teadm. kadunud.
Aleksander Unt, Wõistutt. Teadmata kadunud.

Jaan Ritsberg, Rääpnast. Saksamaal wängis.
Johannes Siemets, Tallinna tr. Nowembri teadmata kadunud.
Hermann Piwo, Sipa w. Danzigis wängis.
Mihkel Willart, Järwatandist. Teadmata kadunud.
Grigori Stanowits, alamohw. Saaremaalt. Austerias wängis.

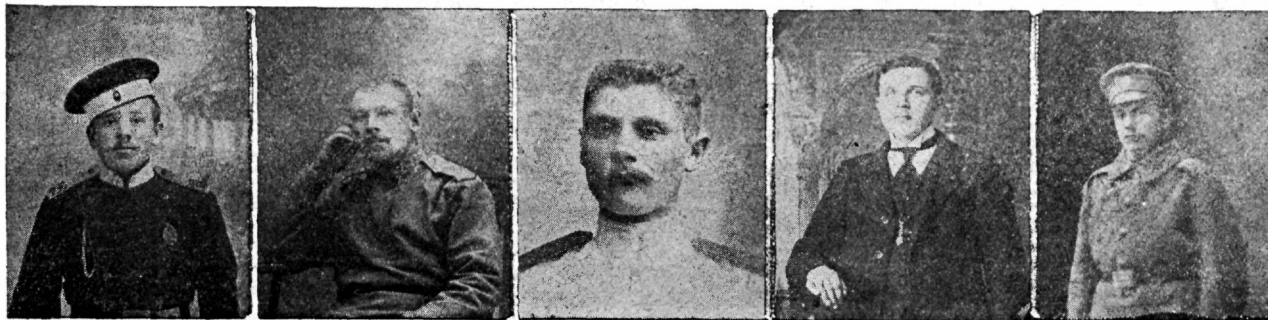
Johannes Tamman,
Wiimsi. Edjawäljal bai-
gets jään. ja 20. mär. sur.

Hans Linn.
Selme tih, 16. aug. haa-
watub, 4. mär. lang.

Jaan Tedder,
Ratwewest. 22. nowemb-
rii langenu.

Aleksander Freintal,
B. Lättru w. 8. okt.
haawadesse surnud.

Johannes Blum.
Näserini. 9. märtsil
haawadesse surnud.

August Ugur,
Miso w. Sügisel tead-
mata kadunud.

Magnus Steinberg,
Eäna w. 30. okt. Saksa
wangi langenu.

August Sitenberg,
Albuft. Edjawäljal.

Woldemar Hintjow,
Püüsi w. 28. weebr. B.
füla all teadm. kadunud.

Albert Birkmann,
Riiaft. Weebruari kuul
teadmata kadunud.

Jaan Pärn,
Kofelt. Edjawäljal.

August Hatmann,
Drawa w. Rodus
parandufel.

Paul Liffmann,
Räpinaft. Tegewas sõja-
wäes.

Willem Kruse,
Pühajärwest. Edja-
wäljal.

Johan Kruse,
Pühajärwest. 8. now. K.
all teadm. kadunud.

Karla Loots,
Luunjaft. Sanitarina
tegew. sõjawäes.

Johannes Luumann,
Tallinnaft. Tegewas
sõjawäes.

Gustaw Feldmann,
w. alamohw. Narwaft.
Edjawäljal.

Karla Silberkleih,
Kuritsult. Edjawäljal.

Johannes Liblikmann,
Wetjärwe w. Edjawäljal.

Peter Maru,
Kariste w. Edjawäljal.

Julius Rätsep,
Edjawäljal.

Mats Ruusmann,
Kaplast. Moonawedaja
Edjawäljal.

August Brisson,
Kofelt. Edjawäljal.

Tõnu Krusement,
Kofelt. Tegewas sõja-
wäes.

Boldemar Otsmann,
Sallinnast Tegewas
sõjawäes.

Julius Pääro,
Kartumaalt. Mootorratta
õitja tegew. sõjawäes.

Friedrich Ausmann,
Sallinnast. Edjawäljal.

Aleksander Liibert,
W. Antsla w. Edja-
wäljal.

Julius Matti,
Kundast. Edjawäljal.

August Rähni,
Narwast. Tegewas sõja-
wäes.

August Eruu,
Kawastust. Raktw. k.
Edjawäljal.

Karel Waha,
Autofubt gaardiwäe
staabis.

August Allikson,
Sallinnast. Edjawäljal.

Heinrich Cero,
Püski w. Edjawäljal.

Joosep Ruust,
Rakvere w. Edjawäljal.

Jaan Märtson,
Jõgeweste w. Edjalae-
wastitus.

Jaan Koplimägi,
Rehatust. Edjawäljal.

Gustaw Männaps,
Kofalt. Sanitar.
Edjawäljal.

Johannes Reindorf,
Krotila w. Tegewas
sõjawäes.

Aleksander Purland,
Wladimiri w. Tegewas
sõjaväes.

August Kadakas,
Saapsalu tr.
Sõjaväesjal.

Robert Koste,
Saapsalu tr.
Sõjaväesjal.

Aleksander Mutik,
Kundaft. Tegewas
sõjaväes.

Karl Arjas,
Saue w. Sõjaväesjal.

Julius Luwitene,
Sanitar. Tegewas
sõjaväes.

Hendrik Kuiwa,
W. Kariste w. Siberi
lütt. Sõjaväesjal.

Karla Kuust,
Ratwere tr. Sõjaväesjal.

Hans Krusement,
alamobiv. Koselt. Sani-
tar. Teg. sõjav.

Jaan Ratwei,
Koselt. Sõjaväesjal.

August Lints,
Kaarti w. Tegewas
sõjaväes.

Eduard Klammer,
Wihula w. Tegewas
sõjaväes.

August Riidemann,
Wihula w. Tegewas
sõjaväes.

Jakob Baumann,
Tallinna tr. Detsembris
teadmata kadunud.

Eduard Madermann,
Kloostri w. Sõjaväesjal.

Karla Tuul,
Peningi w. Tegewas
sõjaväes.

Aleksander Randast,
Räpinaft. Tegewas
sõjaväes.

Johannes Reedi,
Siteldi w. Georgi au-
raba saanud.

Otto Krusement,
w. alamobiv. Koselt.
Tegewas sõjaväes.

Jüri Lipe,
Raplaft. P. all. teadm.
kadunud.

Albanlaste sõjatants.

Amerika soldatite elu.

Soldatid-wabatahtlikud peavad kolm aastat tenima; on see aeg möödas, võivad nad oma soovi peale veel kolmets aastats teenistusesse jääda j. n. e.

Kes 30 aastat teeninud, lastakse rahupõlwe ja saab siis kroonu käest täieliku palga edasi ja peale selle veel kolmveerandit sellest palgast, mis ta viimasel teenistuseaastal saanud.

Soldat saab 13 dollarit (24—25 rubla) kuus ja täie ülespidamise, temale antakse riided, saapad, kindad ja triikpesu.

Siia antakse Amerika soldatile kolm korda päevas — hommikul, lõuna ja õhtul, igakord antakse keedetud ehk küpsetud liha, ja hommikul peale selle veel kartuleid, aiawilja, võid ja kohvi.

Hommiku kell 7 (juwel kell 6) äratab pajuapuhuja soldatid üles. Nad kohendavad woodiisi (igal soldatil on pehme madrats) ja lähewad wannikambritesse pesema. Siis koguwad nad kasarmu laia rõdu peale, kus feldweblid nad üle loewad ja puuduwad üles märgiwad. Puudujale määratakse 50 fenti (ligi rubla) trahwi, aga järgmisel õhtul võib ta jällegi ilma takistujeta puhkeaga saada.

Kell pool kahessa on hommikueine.

Kell pool üheksast kuni üheksani on harjutused kasarmu sees ja kell 10 pool üheteistkümmeni püsiharjutused rõdul, halwa ilmaga kasarmus.

Lõuna kell 12 kuni õhtu kell 6 võib soldat teha mis tahab. Ühsti ülematest ei nõua tema käest sel ajal midagi. Alamohwitserid lähewad ainult sellepoolest soldatitest lahku, et rohkem palka saawad (18—23 dollarit). Soldatid neile au andma ei ole kohustatud.

Õhtu kell 6 on õhtune üleluge mine ja kell pool seitse õhtusööd.

Iga laupäewal waatab kapten oma roo üle, iseäranis kas püüsid kõigil heas seisukorras on. Piis, see on ainuke asi, mis soldat puhastama on kohustatud.

Koosoleku saalis on igal rool piljard, klaver ja 14 jalgratast soldatitel tarwitada, peale selle veel mitmed muud ajawiite abinõud.

Ülespoodu.

Juuliku oli lõpul.

Sakslane oli juba sõda kuulutanud ja juured sõjameeste parved liikusid lõuna poole.

Ka Kärgekülasi olid mõned „piletimehed“ käsu saanud, ijamaa eest wõitlema ja sakslasi nuhtlema“ tulla.

Päew enne lahtumist kogusid kõik — noored ja wanad, weel viimast korda kottu. Kodutehtud kapa õlu, suure kannu sees, käis käest kätte ja jutt jooksis, mis sorinal.

Käägiti kõitsugu kuulujuttusi: kudas sakslane „sepeli-niga“ mõisast moona käinud wiimas ja kudas selle juures ühe talumehe ära tapnud; kudas lennumasin mõisniku ära wiinud ja palju muud.

Ka Muti Jaak oli „pidul“. Temasse, kui arawõitu mehesse, mõjusid need jutud iseäranis — tulewad ehk wiimaks weel temagi talusse ja mine tea, mis tempu teewad.

Oli juba õhtu hilja, kui pidulikud wiimats lahtuma hakkasid ja iga üks oma kodu poole pööras.

Muti peremees oli tubliste kapa põhja waatanud ja jellepärast ei tahtnud jalad nüüd teda enam heasti lenda.

Ta tee wiis sügawa mustendawa metsa wahelt läbi.

Jaagu wintis film nägi iga puu ja pöõsa wahel nagu midagi jaladuslikku, tondilikku. Hirm wõttis ta üle wõimust. Ebaharilikku kiirusega tõttas ta edasi.

Korruga käis wali praks.

Jaak jäi ehmatades seisma ja waatas ringi. Midagi polnud näha; mets mustendas endist wiisi ja läbi puude latwade paistis tiht tähtede wõrk. Siiski kuulis Jaagu erutud kuulmine nagu kröbinat.

— „Sakslased,“ — mõtles Jaak ja ruttu, orawa karmusega, ronis ta lähema puu otja, peitis ennast selle paksu lehestikku ja jäi mõnusaft tase otja wabele istuma; ainult mudajed jääritud waatasid, nagu ehmatamult, otste wahelt wälja.

Jaak oli waguft kui hiir, aga mitte kauaks: warsti kostis puu otjast juur norin.

Jaak oli märjute se mõjul magama jäänud.

Jõudis hommit.

Päite tibus piltamisi filmapiiri tagant ja tuldus metsad ja väljad heleda valgusega. Mõnus soojus la- gunes laiali ja hulladena lendasid kärbsed ning mesilased. Edoe lõvri- tas sinavas õhus ja kadus aega- mööda kaugusesse.

Kaasitu Reet sammus tiireste mööda teed metsa poole, suur piima ämber käes. Jlus hommit teda ei huvitanud, oli ta neid juba küllalt näinud.

Nüüd astus Reet metsa wahela. Mõned kollased lehed sahisesid ta jalge all ja ruttu hüppas koin nende seest välja ning kadus tee kõrvale, paksu, märja rohu sisse.

Laifalt sammus Reet edasi — tiire käit tegi sooja.

Korraga . . . korraga jäi Reet ehmatades seisma — ühe puu imetihe- dast lehteroonist rippusid kats suurt jalga välja.

— „Deh, ülespoodu,“ — kikas Reet ja, piima ämber maha visates, pani ta pika sammudega kodu poole jooksma. Mõne minutiga oli ta juba sinna jõudnud ja tõstis hirmuist kära.

— „Mis, mis on?“ — küsis peremees due jookstes.

— „Deh, deh, ü—ü—es—oodu . . .“ — sõnas hingel- dades Reet.

— „Mis, — mis ja lorisid? Ülespoodu? Kus kohal?“

— „Metsa wahel. Jalad aga rippusid puu otjast, leh- tebe seest . . . Oh heldene aeg, ei tea mis sest küll nüüd saab!“

Viimaks sai peremees aru, et asi ifta üsna tõsine on. Mõne minuti pärast sammus juba hea trobitõnd mehi ja naise metsa poole. Urutati ihekestil, kes ülespoodu küll wõis olla ja kes ta üles poonud on.

— „Kes muud, kui jakselased,“ — sõnas üks. Ka teised jäid sellega nõusse.

Tehi otjuseks dige wagusi olla — mine tea eht jaks alles ligidal.

Mõnda siis — lähineti kõige suuremas waituses nende himjatele jalgadele. Mõned mehed olid rehad ja sõnniku hargid kaaja wõtnud — igats juhtumiseks.

Selle aja sees magas aga Jaak magusalt puu otjas edasi — nii hea ja mõnus oli tal seal puhata, nagu kodu woodis.

Korraga tunneb ta läbi une, et teda nagu miski as- jaga, jalgabest tõmmatakse. Kohe tuli Jaagul lugu jaks- lastega meelde.

— „Oh, nüüd olen ma, waene, kadunud,“ õhtas ta iseeneses ja hakkas Zsimeiet lugema.

Jälle tõmmati teda jalust — see lord tugewamine. Jaak, kes kuskiltki kinni ei hoidnud, kaotas tajakaalu ja kuttus mütjubes puu otjast alla. Ruttu jurus ta filmad kinni ja jäi wagusi surmahoopi ootama.

— „Mits nad mind wahest ära ei tapa,“ — küsis Jaak mõttes, — „ju wiist tahawad mind weel enne piinata?“

— „Oh waeneke,“ kuulis ta wiimaks kellegi tajast õhta- mist, — „päris jurnud kohe!“

Jaagu imestus oli neid sõnu kuulbes suur. Arglikult kiikas ta ühe filmaga ütleja poole ja . . . ja nägi tutta- waid nägusi.

Ruttu, rõõmuga kargas ta maast üles ja jäi keft koh- tunud jalka seisma.

— „See ju Muti Jaak,“ — hüüdis imestanud hääl.

Inglise sega-bataljon kihutab jakselased ühest Põhja-Prantsusemaa linnakesest välja.

Kohtupäew põrgus.

Põrgus on wastuwõtmise päew.

Hinged, keda taewasse nende süütegude ja pattude pärast wastu ei wõetud, tuuakse siia ja nende üle mõistetakse kohut. . .

Ette tuuakse Jumala ja inimese wahemees, keegi õpetaja. Kohtu eesistuja loeb Mikaeli kabinetis kokku seatud ja kaafajaadetud süüdistuse akti ette:

„Kord rebisid alatud ulakad ühel müüdawal unlitja- naisterahwal riided nii pikuti lõhki, et käies kohe paljas ihu paistis. Kannataja pööras abi paludes õpetaja poole, kes oma prouaga uulitjast mööda sõitis, kuid selle asemel, et õn- netut aidata, mida küll oleks wõidud, seft nende ees tõllas seifis kow, milles alles ostetud tuli-uus siidikleit proua jaoks sees oli, tõrjus õpetaja abipaluja hooletult tagasi ja hüüdis sügawa põlastusega: „Kasi!“

„Ta on langenud naisterahwa üle hiritamud!“ hüüab süüdistaja.

„Käib pigikatlasse!“ lausub põrguwalitseja Lucifer. „Kes oma ligimest ei aita, ei ole wäärt inimesi õpetama.“

Ette tuuakse inimeste wahemees, keegi digufeteadlane. Kohtu eesistuja loeb süüdistuse aktist:

„Wõwakabits olles lastis ta ühe oma abiohtija, kes wa- rastas, digeks mõista, aga kui tema kaitsealuselt pärast aja- jooftul päris elutufeline waras saigi ja tal ise tuli, kohtu- niuks saades, tema üle kohut mõista, määras ta sellele kõige rängema karistuse.“

„Ta wiskas uppujale kiwiga pähe!“ hüüab süüdistaja. „Ta astus soosje wafujale kufile! Ta ise kaswatas inimest wõllale! . . .“

„Mis pidin ma siis tegema?!“ piitab digufeteadlane wastu waielda. „Ma tahtsin elada — see oli mu töö. . .“

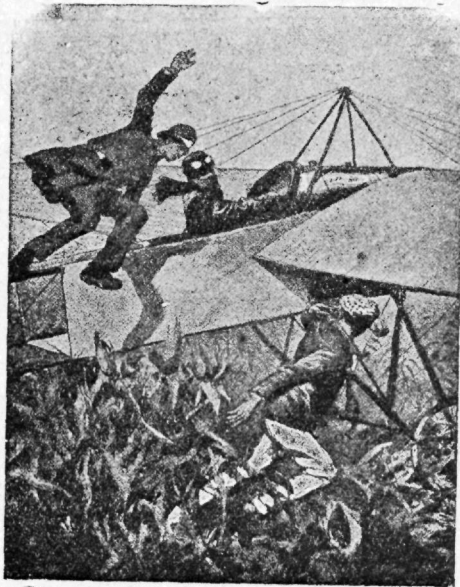
„Aga miks ei olnud sa järjekindel?“ küsib wilft Beelt- sehub, kes Luciferi kõrwal istub, ja lisab siis tähendades juurde: „Sa ei oleks ju sellega sugugi ametit kaotanud, kui sa warga digeks oleksid mõistnud.“

„Kulla katlasse!“ käseb Lucifer. „Znimene, kes oma li- gimefe ekftuufi parandada ei piitab, waid neid, oma kafu fil- mas pidades, koguni õhutab ja wiimaks, kui mahl välja imetud, eemale tõukawalt käega lööb, ei ole wäärt oma li- gimefe filmapiisaraidki nägema.“ **Kiwilombi Znts.**

Njakohane raamat:

Niallilled, ilupuud ja ilupõõjad. 140 pildiga. Hind 1 rbl. 50 kop., tõwas köites 1 rbl. 75 kop.

Inglismaal. Politseinik ajab aeroplaniga Saksa salakuulajat taga. Tagaajamine lõppes salakuulaja wangi wõtmisega.

Armastajate salakeel.

Raske on armastajatel feltkonnas teistele tähelepanemata oma tundmusi awaldada. Sellest „ihu ja hinge häda“ illesaamiseks on mitmesugused salamärgid tarwitusele wõetud. Kõige uuem neudest on kinnaste keel, ja „Meie Mats“, kes ilmasti fade poisjs pole olnud, sofistab siin selle salakeele armastajatele kõrwa.

Laseb neiu, wõi minupärast ka edew prouake, kinda maha kuttuda, nii kogemata, siis tähendab see „jah“. Paremas peos muljutud kindaga aga on õige täber lugu, see tähendab kindlalt „ei“. Lapsane löök kindaga oma pahema õla peale — „tulge minu järele!“ Pahemast käest tõmmatud kinnas — „lahkuge, mul ei ole wõimalik täna teiega kokku saada.“ Kaks maha langenud kinnast (— ajage kõrwad kikki!) — „ma armastan teid.“ Pahurpidi pööratud kinnas — „ma wihkan teid.“ Ümber sõrmede kääritatud kinnas — „meie järele walwatakse.“

Rift.

„Sain praegu Abolfiga kokku, küsisin tudas tal käsi käib. Mis käib, vastas ta, et igal ristnimisel ole itka oma raske rift kanda.“

„Mis raske õnnetus sind siis tabanud on, naine plehtu pannud wõi?“ küsisin ma.

„Ei, vastas ta, Idin käärikambriks üle, ja wiim kullasepa juurde!“

Suuesoowijad.

„Armas ja kallid wanaema. Sel tähtsal pidulikul päewal tul . . . tul . . . tuleme . . . kõigest südamest . . . soow . . . ah, ei! . . . terwitama ja soowime . . . soowime . . . soowi . . .“

„Noh, mis te siis soowite, lapsed?“

„Soowime . . . soowime . . .“

„Kra unustasite? . . . Noh, tuletage meelde, ja mõtelge, mis soowite.“

„Soowime . . . soowime . . . kumpwekka, pai wanaema.“

Kelle süü.

„Sinu mees kurbab, et sa nõõpigi ette ajada ei oskawat!“

„Miks ma ei oska, wõga hästi oskan! Aga meil ei ole weel õmblusmasinat.“

Rõle.

„Küll on see wiim! . . . Nüüd ajab kõi mulla jeeft wälja ja paneb elusse!“

„Ole itka!! Waat' kus mul lops! . . . Mul ju kolm naist seal!“

Wõlga taga nõudmas.

„Õlge head, ütlege mulle ometi, millal ma siis wõin oma raha järele tulla?“

„Ega teil reedel suurt tegemist ole?“

„Ei ole, wõin tulla küll!“

„Noh, siis tulge iga reede.“

Õnnistatud perekond.

Isa: „Eit! Lase õige korraks lapsed tuppa ma tahan neid lugeda! . . .“

Cladiator.

Rinapidi weetud.

Liisike: „Ema, ema! Tule ruttu kõõki! Seal on üks wõdras mees ja musutab meie Marit!“

Ema (kõõki rutates): „Aga ma tale . . .“ — Liisik. (kõõgiukse wahelt): „Pilt nina, ema — see on ju ainult meie isa!“

Rohutaw sonimine.

Suur walge tuba. Igalpool woodid. Nende peal lamawad, istuwad, magawad haawatud. Ühe peal nendest wäherdab peast haawatud Saksa ohwitser sonides. Ta on alles nooruke, waewalt kahelümne aastane.

Tema palawikuist kuiwadelt huultelt tulewad katkenditena weidrads laused. „Edasi! edasi, kuradiid. . . Laps! Noh mis sellest? Lõõge ta maha. Kas saate wiimaks sellest wanamoorist jagu! Anna tikuga . . . otsekohe. . . Tal on wana süda, see jääb kohe wait. . . Waat, tubli!“ Minutiline raugemine. Ja jälle hakkab sakslane sonima, jälle woolawad palawikulised sõnad. „Mis, ta ei taha teed näidata? Maha lasta. Nelja aastane? Kurat wõtaks, see on ju ükskõik. Noh, lõõge ometi, põletage! Kui hea! Wert, tuli! Armastan sõda, jumaldan! Edasi, kuradiid, wõi ma lasen teid kõi maha. . . Õrnad nagu naisterahwad. . . ha, ha, ha, naisterahwad. . . ka neid saab meil olema rohkem kui tarwis: meiesugused wõidumehed wõtawad kõi, mis neil waja. . .“

Sellest luupainajalikust sonimisest, mis sakslaste ifeloomu kirjeldab, jutustab Prantsuse hospitalis töötaw halastaja õde proua Len Pariisi lehes „Echo de Paris.“

Rihlwedu.

Inglane ja sakslane wedasid suure summa peale kihla, kumb ujudes kauem wee peal jõuab seista. Kõtku räägitud tunnil tulid nad mere äärde, sakslane tühja kätega, inglane — suur kamps käes.

„Mis kott see teil kaasas on?“ küsis sakslane.

„Ah see wõi. Loidumoon. Rihlwedo tingimistes ei olnud, et ma tühja kõhuga pean ujuma.“

„Kui kaua siis arwate wees wõimat olla?“

„Ei tea õieti, aga ennemalt olen päewa kaks, kolm ujunud. Ja wanaõna ütleb: lähed merele nõdalaks, aga leiba wõta aastaks.“

Sakslane ajas filmad punni, sülitas, wõttis rahakoti ja maksis kihlwedo summa wälja.

Mölder ja advokat.

„Heil mölder, kas see jutt on dige,“
 Kord möldrit küsis advokat,
 „Et sinu aus ja õnnis isa
 Ei leidnud taewas hingemaad?“

Seft wana Peetrus belnud talle,
 Ta mingi aga tagasi;
 „Waat, taewa saada ausad mehed
 Ei jahuwargad tunagi.“

„Jah, üsna dige,“ wastas mölder,
 „Et seda salata ma wdi,
 Kuid minu isa oli kawal
 Ja wiimats itka sisse sai.“

Ta belnud Peetrusele julgelt:
 „Su otjus pole wiimane,
 Ma tahan Jumalale anda
 Veel kasjatõni-kaebtuse.“

Üht advokati too mul taewast —
 Reid palju olema siin peats —
 Kes tuleks ruttu ja siin mulle
 Niiud palwetirja tottu seats.“

Mis parata, seft Peetrus nägi,
 Et mees ei palju naljata,
 Ja taewaruumi läts ta tohe
 Üht advokati otsima.

Kuid warsti tuli, ütles möldril:
 „Wõid siis tulla pealegi,
 Seft advokatidest meil taewas
 Ei ole leida sihtegi.“

Trill-Trall.

Sidrun.

Talumees, kes hiljuti linnas käinud: „No küll on linnas
 niiid kõik kelmid. Turul ajas üks torgowla wägise peale:
 osta ja osta sidrunit, anna käsiraha! — Noh, mul hea käsi,
 ostin, tõin lastele kodu katfuda linna rahwa maiust. No,
 mädan, hapu teine — mis hapu, küsub suu kiwa. No,
 küll on kelmid!“

Seletas.

„Seenu, ole hea, seleta mulle, mis see tähendab: ostin
 posti pealt margi, maksin 10 kopikat, ja hind on peal ka
 10 kopikat; mis see kroonu siis margi müümisest kasu saab?“

„Näed sa, Krõõt, kõik kirjad ei ole ju ühe loe raskused:
 mõni pool loodi, mõni kolmweerand loodi, waat' see puuduw
 kaaluosa jääbki kroonu kasuks!“

Rõõgitudruku kaebtus.

„Wa koeranärusi musutab herra nina otfa ja proua
 wõtab kasfiränu woodisse, aga kui minu juukselaw koge-
 mata supi sisse juhtub, — tõstawat kisa, et maja rõllab.
 Ühe sõnaga — pole kellegi herrased!“

Selge päiksepaisteline ilm. Kui „wälimise waenlase“ kuulirahwa waikib, siis
 siis algab „sisemise waenlase“ luuramisefalkade finni püüdmine ja häwitamine.

Naisõiguslaste koosolekul.

Naisõiguslaste koosolekul, kus ka mehi pealtkuulajate
 seas on, peab üks elatanud proua ägeda kõne naisterah-
 waste orjastamisest. „... Ma küsin“ — hüüab ta kõrgen-
 datud häälega — „on siin terwes saalis ka üks ainuke
 mees, kes seda teinud, mis naised igapäew teewad, kes naise
 orjatõöst midagi teab? On siin ainuke stki meest, kes
 hommikutil üles oleks tõusnud, kui tema wäsinud, wäljalur-
 natud naine weel puhata wõiks... tuld teeks, kohwi kee-
 daks, püstetele nõõbid ette õmbleks, riided puhastaks, sulki
 nõeluks, lampidesse õli walaks, saapaid, wiksiks, lapsi peseks?..
 On siin üks ainukene niisugune mees, siis teatagu ta ennast!“

Surmawailus. — Siis tõuseb kõheldes keft saali üks
 arglik mehike üles ja ütleb: „Kui sa seda just lubad ja
 soowid, Sulda, siis julgen ma ennast teatada!“

See oli kõnepidaja oma mees.

Kasulikult tarwitatud.

Kohtunik: „Teie kuulsite nii siis seda abielu tülli
 pealt!.. Misfugufe mulje saite sealjuures?“

Tunnistaja: „Et ma eluilmaski naist ei wõta, kohtu-
 nikuherra!“

Korralik wõlglane.

„Mispärast te oma wõlausaldajaga tülisse sattufite?“
 „Sellepärast, et wõlglasteks ei taha jääda!“

„? ..“

„Ta sõimas mu läbi, et ma wõlga õigel ajal ära ei
 tasanud, ja ma andsin wastu, nii et aitas.“

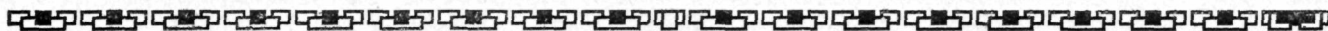
Meie Matsi aastatellijad saawad hinnata kaasa:

Seinakalender 1915. Teaduse tähtsamat 1915. a. — 15 f. Tallinna linna plaan — 25 f. 6 ja 7 Moosese
 raamat — 2 r. Elutungi awaldused — 60 f. Seitsme liiduriigi hümnused — 40 f. Kodune kofk — 1 r.

Kaasanded, wäljaarwatud seni veel ilmumata „Seitsme liiduriigi hümnused,“ saadetakse tohe peale tellimiseraha kättesaamist ära. Kuidewiisi
 tellijad saawad kaasanded osakaupa.

Tellimise aadress wälistele tellijatele: г. Ревель, редакция журнала „Мейе Матсь“.

N. B. Üksikute numbrite ostjad palume lahkest tõehele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie
 Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Sõja algul.

Masta pärast.

„Terwe maailma võidan ära!“

„Salastage, suren nälga!“

„Ma sooviksin tõeste kord juba vaheldust, elumuudatust! ... Pean ma nüüd korterit vahetama... teenijaid... või pean ma ennast lahutama lastma?“

„Rejerwist wälja“ . . .

Kui Madis riidleb naisega,
et see käib tihti teistega,
tui tuba sõimusõnu täis
ja turgus pakitseb weel pais,
tui juba küllalt seda nalja, —
siis tirtsleb nuut „rejerwist wälja.“

*

Näe, „kadatel“ tibe meel,
sest turgus kõrbeb Saksa keel,
tuid rääkida ei tohi nad,
kui rahwa hulgas kõnnivad! . . .
Noh, tobus aga, — pole nalja —
jeal Saksa keel — „rejerwist wälja!“

*

Me Kilulinna „libitad,“
kes sellest wähe hoolivad,
et haigemajas wähe ruumi,
kes aga a'arwad kirje juuri,
kes päewal tobus, — õhtu hilja
kõit tulewad „rejerwist wälja.“

*

Wahl wolitogus seletas
ja puhtust hoidma õpetas:
„Need kärbsed — need on linna rist!
Mül tobus täis neid prügitast!
Kui ilm on soe, siis pole nalja, —
kõit tulewad „rejerwist wälja!“

*

Kui Willu wägi wäheneb,
päew päewalt itka lahaneb,
tui „krupp“ jääb ilma lastjata
ja „sipalin“ jääb sõitjata, —
siis Willu hüüab: „Hopla! holla!“
Kõit lassid, hoch! — „rejerwist wälja!“

Kiwilombi Ints.

Rebane ja ani.

Üks reinuwader ja noor ani
stord jumepidul tantšid.
Kes kõrwalt seda tähel pani,
Peab wangutas, kõit murigasid. —

Kuid rebane on hästi mahe,
See meelbib hästi anele;
Ei aima ta ju mingit pähe,
Pluks peab ta seda endale.

Tants lõpmud — jaalis kustund tuleb —
Kõit pidulised lahtunub,
Ja mõned aratistub suled
Dn anest maha langenub.

Ka ani kadunud — wist koju
Läts turba meelt lahutama,
Kuid rebasel on lõbus tuju —
Ta oma pejas niipjap teelt . . .

Trill-Trall.

